

Rozsudek Nejvyššího soudu SSR ze dne 31.08.1976, sp. zn. 2 Cz 72/76, ECLI:CZ:NS:1976:2.CZ.72.1976.1

Číslo: 38/1977

Právní věta: Pri rozhodovaní o výživnom, ktoré má platiť účastník konania, ktorého bydlisko (pobyt) je mimo územia ČSSR, musí súd dbať aj na to, čo vydávané rozhodnutie splňa všetky také predpoklady, aby mohlo byť v štáte, kde má uvedený účastník konania bydlisko alebo pobyt, uznané a vykonané.

Soud: Nejvyšší soud SSR

Datum rozhodnutí: 31.08.1976

Spisová značka: 2 Cz 72/76

Číslo rozhodnutí: 38

Číslo sešitu: 9-10

Typ rozhodnutí: Rozsudek

Hesla: Rozhodnutí soudu, Výživné dítěte

Předpisy: 94/1963 Sb. § 26
§ 50 99/1963 Sb. § 155 14/1974 Sb.

Druh: Rozhodnutí ve věcech občanskoprávních, obchodních a správních

Sbírkový text rozhodnutí:

Č. 38/1977 sb. rozh.

Pri rozhodovaní o výživnom, ktoré má platiť účastník konania, ktorého bydlisko (pobyt) je mimo územia ČSSR, musí súd dbať aj na to, čo vydávané rozhodnutie splňa všetky také predpoklady, aby mohlo byť v štáte, kde má uvedený účastník konania bydlisko alebo pobyt, uznané a vykonané.

(Rozsudok Najvyššieho súdu SSR z 31. 8. 1976, [2 Cz 72/76](#))

Mestský súd v Bratislave rozviedol manželstvo rodičov maloletých detí M. a P. J., obidve deti zveril do výchovy matke a otca detí, ktorý býva mimo územia ČSSR, zaviazal platiť výživné na maloletého M. J. sumou 500 Kčs a na maloletého P. J. sumou 350 Kčs mesačne; tento rozsudok sa stal právoplatným.

Najvyšší súd SSR rozhodol o sťažnosti pre porušenie zákona, ktorú podal minister spravodlivosti SSR, tak, že výrokom uvedeného rozsudku súdu prvého stupňa, týkajúceho sa úpravy práv a povinností rodičov k maloletým deťom pre čas po rozvoде, bol porušený zákon.

Z odôvodnenia:

O návrhu na rozvod manželstva rodičov ako aj v spojenom konaní o úprave ich práv a povinností k maloletým deťom konal a rozhodol súd prvého stupňa v neprítomnosti otca detí po zistení, že sa zdržuje v cudzine na neznámom mieste; preto bol otec maloletých detí zastúpený v konaní opatrovníkom, ktorého mu súd ustanovil. Z obsahu spisu vyplýva, že súd prvého stupňa pri ustanovení opatrovníka podľa § 29 ods. 2 O. s. p. vychádzal z tvrdenia matky maloletých detí, že otec detí sa zdržuje na neznámom mieste, pravdepodobne vo Švédsku, a že s ním písomný styk neudržiava.

Súd sa síce pokúsil o zistenie pobytu otca maloletých detí, ale iba dopytom na Krajskej správe ZNB – odbor pasov a víz v Bratislave, či sa otec J. J. „zdržuje mimo územia ČSSR“, nevyčerpал však ďalšie možnosti zistenia jeho pobytu aj inými dôkaznými prostriedkami, ako napr. výsluchom jeho blízkych príbuzných bývajúcich v ČSSR, predovšetkým tých, ktorí by inak prichádzali do úvahy ako osoby majúce k maloletým deťom subsidiárnu vyživovaciu povinnosť v zmysle ustanovenia § 88 a nasl. Zák. o rod., prípadne dopytom na národný výbor, v obvode ktorého naposledy otec býval, prípadne u jeho bývalej zamestnávateľskej organizácie a pod.

Ak za tohto stavu súd prvého stupňa ustanovil otcovi maloletých detí opatrovníka podľa ustanovenia § 29 ods. 2 O. s. p. ako účastníkovi konania, ktorého pobyt nie je známy, bez toho, že by dôsledne vyčerpал všetky možnosti zistenia tohto pobytu, prípade zistenia toho, či jeho pobyt je skutočne neznámy, konal v rozpore s ustanoveniami § 6, § 120 ods. 1 a § 153 ods. 1 O. s. p., ktoré ukladajú súdom čo najúčelnejšie a najúplnejšie zistiť skutočný stav veci. 1)

Súd prvého stupňa však postupoval nesprávne aj z ďalšieho dôvodu. Keďže otcovi detí nebol riadnym spôsobom doručený návrh a predvolanie na pojednávanie, bola mu odňatá možnosť zúčastniť sa konania, v ktorom sa rozhodovalo o jeho závažných právach a povinnostiach. Ak napriek tomu za tohto stavu veci bolo v konaní vydané súdne rozhodnutie, v ktorom sa ukladala povinnosť na plnenie vyživovacej povinnosti, iba za účasti ustanoveného opatrovníka účastníka konania (§ 29 ods. 2 O. s. p.), išlo o rozhodnutie v cudzine nevykonateľné. Vykonateľnosť takéhoto rozhodnutia je totiž vylúčená podľa dvojstranných a viacstranných medzinárodných zmlúv bez ohľadu na to, v ktorom štáte sa uvedený rodič nachádza. Tak isto aj v ČSSR s ohľadom na ustanovenie § 64 písm. c) zákona č. 97/1963 Zb. o medzinárodnom práve súkromnom a procesnom nie je možno uznať rozhodnutie cudzieho štátu a ani toto rozhodnutie vykonať, ak účastníkovi konania, voči ktorému rozhodnutie smeruje, bola postupom cudzieho orgánu odňatá možnosť riadne sa zúčastniť konania, najmä tým, že mu neboli doručené do vlastných rúk predvolanie alebo návrh na začatie konania. Táto podmienka uznania a vykonateľnosti rozhodnutia o určení vyživovacej povinnosti voči maloletým deťom vyplýva aj z Haagského dohovoru o uznaní a výkone rozhodnutí vo veciach výživného detí z 15. 4. 1958, ku ktorému pristúpila aj ČSSR (pozri vyhlášku č. 14/1974 Zb.) a ku ktorému na základe vzájomnej záväznosti pristúpilo aj Švédsko, na území ktorého má mať otec dieťaťa v prejednávanej veci pobyt (čl. 14 a nasl. tohto dohovoru).

Po zistení adresy otca dieťaťa bolo teda povinnosťou mestského súdu vykonať riadne doručenie predvolania otca dieťaťa na pojednávanie v súlade s ustanoveniami článkov Haagského dohovoru o civilnom konaní (pozri vyhlášku č. 72/1966 Zb.), s ustanoveniami zákona č. 97/1963 Zb. o medzinárodnom práve súkromnom a procesnom, ktorý má podpornú platnosť v pomere k medzinárodným zmluvám, ako aj podľa inštrukcie Ministerstva spravodlivosti z 30. 3. 1966 č. 1800/66-MO, /2/ ktorou sa upravuje styk s cudzinou v oblasti právnych vzťahov a účasť cudzincov v konaní.

Keďže ide o právnu ochranu detí vo veci, ktorá má vzťah k cudzine, bolo treba v tomto prípade postupovať v súčinnosti s Ústredím pre medzinárodnoprávnu ochranu mládeže v Brne v zmysle ustanovenia § 23 vládneho nariadenia č. 59/1964 Zb. (v znení zákonov č. 129/1975 Zb. a č. 132/1975 Zb.).

Z uvedeného vyplýva, že súd prvého stupňa v konaní, v ktorom sa mala určiť vyživovacia povinnosť otca k maloletým deťom, si náležite nezistil a nehodnotil, či sú splnené zákonné predpoklady pre ustanovenie opatrovníka otcovi v zmysle ustanovenia § 29 ods. 2 O. s. p., a osobitne neuvážil otázku uznania a vykonateľnosti vydaného rozhodnutia štátom, v ktorom má otec maloletých detí bydlisko (pobyt). Súd prvého stupňa teda porušil svojím postupom v konaní a svojím rozhodnutím zákon v ustanoveniach § 6 ods. 2, § 29 ods. 2, § 120 ods. 1 a § 153 ods. 1 O. s. p., ako aj § 29 O. z. vo vzťahu k ustanoveniu § 26 ods. 1 Zák. o rod. a k Haagskému dohovoru o uznaní a vykonateľnosti rozhodnutí vo veciach výživného detí z 15. 4. 1958.

1) Pozri rozhodnutie uverejnené pod č. 21/1971 Zbierky súdnych rozhodnutí a stanovísk.

2) uverejnenej pod č. 10 v čiastke 4 - 5/1966 Zbierky inštrukcií a oznámení Ministerstva spravodlivosti a doplnenej inštrukciami Ministerstva spravodlivosti SSR z 25. 6. 1970 č. 425/1970-L (čiastka 3/1970 Zbierky inštrukcií a oznámení Ministerstva spravodlivosti SSR) a Ministerstva spravodlivosti ČSR z 27. 2. 1970 čj. 1350/70-MO (čiastka 4/1970 Sbírky instrukcí a sdělení ministerstva spravedlnosti ČSR)